

Rys statystyczny

Wolne i ściśle neutralne miasto Kraków z okregiem czyli tak zwana Rzeczpospolita krakowska istnieje na mocy postanowien kongresu wiedeńskiego, który zapewnił tej krainie był osobny pod opieką Austrii, Prus i Rosyi. Artykuł 6 ugody wiedeńskiej za bezpieczeństwo neutralności następującemi słowy: „Dwory Austrii, Prus i Rosyi zobowiązują się szanować i karać szanować neutralność wolnego miasta Krakowa i jego okregu; żadna siła zbrojna nie może być do niego wprowadzona, pod żadnym pozorem. Na mocy ustawy zasadniczej nadanej 3 maja 1815 z mocy tejże ugody rząd krajowy składał się z władzy prawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej. Władzę prawodawczą stanowiła Izba Reprezentantów; Władzę wykonawczą sprawował Senat; Władzę sądowniczą, urzędnicy nieodwołalni, chyba przez wyrok sejmowy. Wolność druku była zaręczona; rozprawy sądowe odbywały się publicznie; miano zaprowadzić Przysięgłych. Do porządku wewnętrznego była milicja krajowa. W skutek zmian zaprowadzonych w 1833 roku z woli monarchów opiekunów zaręczona ta i instytucje znacznie ścisłone zostały, z uszczerbkiem dla neutralności. Miasto Kraków z okregiem zajmuje 20 mil kwadratowych i liczy przeszło 130,000 mieszkańców; 38,000 przebywa w samym Krakowie. Ludność tę składają w największej części Polacy katolickiego wyznania; Izraelici (15,000) i Niemcy. Kraj podzielony jest administracyjnie na 28 gmin z których 11 przypada na miasto a 17 na wieś. Dochody skarbowe wynoszą około 18000000 złotych polskich. Miasto Kraków, starożytne siedlisko Białochrobaków, stało się stolicą państwa Bolesława Wielkiego, kiedy się ten monarcha ogłosił królem polskim i słowiańskim. Środkowe położenie Krakowa między siedliskami ludów sławiańskich odpowiadało temu powołaniu. W czasie podziału Polski na księstwa, Kraków był zwierzchnią ich stolicą. Lokietek jednocząc państwo na nowo Kraków uznał za główne siedlisko. Zygmunt III przenosząc stolicę do Wawrzawy zostawił krakowowi przywilej miasta koronacyjnego. Pomimo doznane straty Kraków zachował wiele swobodności, szczególnie w pamiątkach narodowych i jest zawsze starszą stolicą Polski.

Karta
wolnego i ściśle neutralnego miasta
KRAKOWA
z jego okregiem
według ustanowien kongresu wiedeńskiego
1815.
Mile Polskie

BIBLIOTEKA KORNICKA
810 Mij. 141

M II 141
nr. inw.: 810

